

VERSLAG LAND- EN TUINBOUWRAAD

Datum vergadering: 31.01.2023

Aanwezig: Schepen Arthur Orlans, Koen Anciaux, Kurt Verbruggen, Albert Van Alsenoy, Paul Vander Elst, Chris Van Steenwinkel, Wim Dalemans, Wilfried Maes, Johan Teughels, Ludo Slachmuylders, Luc Selleslagh, Koen Verbruggen, Carine Muyldermans, Francis De Prins, Irene De Haes, Bert Schillemans en Nina Van den Bilcke

Spreker: Sandrien Luytens

AGENDA

- Beleidsplan ruimte Mechelen
- Varia
- Receptie

BELEIDSPLAN RUIMTE MECHELEN

Sandrien Luytens legt uit wat het Beleidsplan ruimte Mechelen (BRM) inhoudt en wat de verdere planning is. De presentatie is toegevoegd in bijlage.

Wat is het beleidsplan ruimte?

Het beleidsplan bestaat uit een strategische visie die vooruitkijkt tot 2040 (lange termijn). Voor bepaalde thema's wordt de visie verder doorvertaald in beleidskaders met acties (kortere termijn). Het gaat over ruimte, en niet alleen over landbouw. In het voorontwerp dat nu voorligt zijn 3 beleidskaders opgenomen:

- Mechelen groeit (groeiende bevolking en voorzieningen)
- Groenblauw Mechelen (natuur en landbouw)
- Mechelen werkt (economie)

Later kunnen er nog beleidskaders opgenomen worden.

Gezamenlijke adviesraad

Bovenop de wettelijke verplichte participatie (burgers, GECORO, buurgemeenten en hogere overheid) werd door de stad een communicatie-, participatieplan en een traject voor de adviesraden uitgewerkt. Van alle stedelijke adviesraden zijn vertegenwoordigers afgevaardigd (=gezamenlijke adviesraad) die samen over de ruimte nadenken en hoe ze die ruimte kunnen delen. Voor de land- en tuinbouwraad zijn de vertegenwoordigers: Johan Teughels (dijkgraaf) en Chris Andries (individuele landbouwer). Zij zorgen voor een terugkoppeling naar de raad.

Wat is er tot nog toe gedaan?

- Eerst werd een conceptnota opgemaakt, vervolgens een voorontwerp om dan tot een ontwerp en uiteindelijk een definitief plan te komen. Op 29 april 2021 en 5 oktober 2021 werd de conceptnota voorgelegd aan de gezamenlijke adviesraad. Op basis van alle verzamelde info en advies van onder meer de gezamenlijke adviesraad werd een voorontwerp uitgewerkt door het studie bureau BUUR.
- De uitdagingen, overkoepelende doelstellingen en ruimtelijke strategieën vind je terug in de presentatie. In het beleidskader groenblauw Mechelen is de groeistrategie voor de landbouwruimte opgenomen.
- Er is een overkoepelend en richtinggevend actieplan uitgewerkt.

- Het voorontwerp werd voor advies voorgelegd aan de gezamenlijke adviesraad op 19 december 2022. De publieke raadpleging liep tot 31 december 2022 en de adviesronde tot 23 januari 2023.

Wat staat er nog op de planning?

De reacties en adviezen worden verwerkt, en de beleidskaders en het actieplan verder uitgewerkt. Tegen de zomer zal het ontwerp klaar zijn, waarna het openbaar onderzoek volgt. Het ontwerp zal ook terug voorgelegd worden aan de gezamenlijke adviesraad. De opmerkingen zullen opnieuw verwerkt worden om dan uiteindelijk in februari 2024 een definitief beleidsplan af te leveren.

Johan Teughels licht toe wat er op het infomoment van 19 december 2022 met de gezamenlijke adviesraad is besproken. Voor meer details wordt verwezen naar de presentatie in bijlage. Op 21 december 2022 was er nog een infomoment voor het brede publiek.

De hogere overheid heeft reeds krijtlijnen uitgezet om ruimtelijke beleidsplannen uit te werken. Het volledige voorontwerp van het beleidsplan kan je raadplegen op de stadswebsite. Er zal zo veel mogelijk ingezet worden op het verweven van natuur, landbouw, water en recreatie.

Het grondgebied Mechelen is 6500 ha, waarvan 44% ingenomen is door harde functies, 33% door landbouwgebied en 13% door natuur.

Ruimte voor voedsel

(pg. 210 in voorontwerp)

De ruimte voor voedsel is vooral geclusterd op het Hombeeks plateau omwille van de zeer vruchtbare bodem. Landbouwers zijn verantwoordelijk voor het beheer van deze open ruimte. De stad wil landbouwers ondersteunen in het verduurzamen van hun bedrijfsvoering en hen bijstaan bij de uitdagingen van de toekomst en tegelijk zorg dragen voor de open ruimte. Denk bijvoorbeeld aan de projecten Water voor landbouw, akkerranden, korte keten,... Het is belangrijk om deze te verbinden in een overkoepelend verhaal over landbouw, groenblauw netwerk en gebruikruimte voor de stad.

Rivierenland

(pg 206 in het voorontwerp)

Rivierenland omvat het valleienlandschap en alle natuur, landbouw, bebouwing en infrastructuur die in het oorspronkelijk valleisysteem van de Mechelse waterlopen gelegen is. Deze waterlopen zijn zeer belangrijk om, waar het kan, water te bufferen of gravitair te laten afstromen. De landbouwpercelen in het Rivierenland liggen hoofdzakelijk buiten HAG (Herbestemd Agrarisch Gebied) maar wel in agrarisch gebied volgens het gewestplan. In agrarisch gebied ligt ook VEN-gebied, overstromingsgebied, landschappelijk waardevol agrarisch gebied,...

Een aantal landbouwers zijn al bezig met natuurinclusieve landbouw. Zij ondersteunen zo het ecologische systeem van de vallei en versterken de natuurwaarden. Het is de bedoeling om verder in te zetten op het verweven van landbouw en natuur.

In het beleidsplan wordt niet herbestemd! Het beleidsplan is een visietekst. Het behoud van het landbouwareaal staat voorop en wordt onderschreven in het BRM. De landbouw is volop aan het transformeren (Vlaams beleid). Het is niet de bedoeling om lokaal verstrengingen in te voeren.

Voedsellandschap

(pg 208 in het voorontwerp)

De strook langsheen de Zenne is niet ingekleurd in het Voedsellandschap. Met het Voedsellandschap wordt het Hombeeks Plateau bedoeld dat grotendeels ingevuld is als agrarisch gebied en waar voedselproductie voorop staat. De landbouwfunctie geeft identiteit aan dit gebied. Daarnaast zijn er ook andere functies opgenomen zoals wonen, recreatie, water en natuur. Het Voedsellandschap is één van de 4 landschappelijke hoofdstructuren in het beleidsplan.

Mechelen te midden van een hoogwaardig Rivierenland

(pg 214 in het voorontwerp)

Doel is om 2000 ha aaneengesloten Rivierenland te realiseren dat bestaat uit natte natuur en landbouwinclusieve natuur. Denk hierbij aan begrazen, hooien en maaien. Vraag is of dit voor landbouwers economisch rendabel is. In een eerdere toelichting op een open landbouwraad over de niet-weerhouden kandidatuur van het Natuurpark werd gesproken over een veel grotere oppervlakte (10000 ha) en was er sprake van beheergebiedstype 4 waar geen landbouw mogelijk is.

Zennewoud

In de Zennevallei zal nog meer ingezet worden op het verweven van landbouw en natuur, door bijvoorbeeld projecten op te zetten met landbouwers rond het herstel van het natuurlijke watersysteem, waarbij ook oplossingen voor wateroverlast en droogte worden opgenomen. Het versterken van kleine landschapselementen op de randen van landbouwpercelen ligt gevoelig bij de landbouwers. Langsheen waterlopen geldt ook al een teeltvrije (1m), pesticidenvrije (3m) en bemestingsvrije zone (5m). In het nieuwe MAP (mestactieplan) dat vanaf 2024 ingaat, gelden verscherpte bemestingsnormen en worden de bufferstroken aangepast ifv gebiedstype en nitraatgevoeligheid van de teelten. De aanplant van kleine landschapselementen neemt volgens de raad veel ruimte van het landbouwareaal in het beslag en betekent verlies van grond die niet kan bewerkt worden. Belangrijk is dat landbouwers hier correct voor vergoed worden. Het is ook belangrijk om mensen te sensibiliseren dat er geen zwerfvuil wordt achtergelaten langsheen wandellussen (via stadswebsite of aan de palen met naamborden).

De landbouwsector mag niet over het hoofd gezien worden als er over ruimtegebruik en economische activiteit gesproken wordt. De landbouwsector wordt de laatste jaren door verschillende factoren uitgedaagd om zichzelf heruit te vinden (denk bijvoorbeeld aan wijzigingen in wetgeving, minder bedrijfszetels, schaalvergroting,...). De stad engageert zich om het Hombeeks plateau te vrijwaren voor landbouwgebruik. Het Hombeeks plateau is ook een belangrijke landbouwzone op Vlaams niveau.

Gebiedsgerichte aanpak prioritaire structuren en projecten

- Zennewoud - een stadsrandbos en 1400 ha natte natuur
Rond de Zenne wordt stapsgewijs gebouwd aan het Zennewoud, een stadsrandbos van ruim 1400ha van de Eglegemvijver tot aan de Nete. Voor dit project wordt samengewerkt met de bosintendant van stad Mechelen en verschillende openruimtepartners zoals ORIOM (open ruimte in en om Mechelen) en VLM (Vlaamse Landmaatschappij).
- Groenblauw voedsellandschap van de Aa
Op het Hombeeks plateau wordt een duurzaam en toekomstgericht Voedsellandschap gecreëerd, waar lokale voedselproductie- en verkoop hand in hand gaat met een mooier landschap, meer biodiversiteit, klimaatmaatregelen, toegankelijkheid en bijhorende beleving, duurzaam bodem- en waterbeheer. Hiervoor wordt ook een coördinator toegewezen.

Bij het doornemen van het voorontwerp zijn volgende zaken Johan opgevallen:

- In Leest en Heffen wil de stad niet inzetten op woonuitbreiding. In het centrum van Hombeek zou de stad wel toestaan om in de hoogte te bouwen.
- Zorgen voor landbouw en een natuurinclusief Voedsellandschap, vaak verweven met andere doelstellingen...
- Klimaatdoelstellingen
- Lintbebouwing niet gewenst (tenzij landbouwgebouwen)
- Droogte en wateroverlast door stuwtejes en peilgestuurde drainage aanpakken (zie project Water voor landbouw).

Opmerkingen vanuit de raad

- Bevraging over beleidsplan ruimte: Over landbouw waren er geen vragen.
- Landbouwsector heeft behoefte aan toekomstperspectief. De instroom van jongeren is laag omdat er geen/weinig perspectief is voor landbouw.

Belangrijk dat de raad de onderdelen over landbouw in het beleidsplan ruimte doorneemt en haar visie erop geeft. Landbouw heeft een plaats en toekomst in Mechelen!

VARIA

- Rioleringsgraad deelgemeenten?

De rioleringsgraad in Mechelen is 92,8%. De graad wordt niet op niveau van de gemeenten bepaald. VMM (Vlaamse Milieumaatschappij) doet deze berekeningen.

Via de zoneringsplannen van VMM kan je tot op huisniveau nakijken of je verplicht bent om aan te sluiten op de riolering of zelf moet zuiveren (IBA = individuele behandeling van afvalwater). Deze plannen worden elke 6 jaar herzien.

Het MAP (mestactieplan) voorziet in een 2-jaarlijkse herziening van de gebiedstype-indeling op basis van de recentste nitraatmetingen in het oppervlakte- en grondwater in landbouwgebied. In deze gebiedstypes zijn gebiedsgerichte maatregelen van toepassing voor landbouwers. Die houden een verhoging in van het areaal vanggewassen, een verlaging van de bemestingsnormen voor werkzame stikstof en een striktere transportregeling voor het vervoer van mest. VMM wil op die manier de waterkwaliteitsdoelstellingen realiseren. De lozing van afvalwater in grachten (op plaatsen waar nog geen rioleringsaansluiting is), kan impact hebben op de maatregelen voor de landbouwers. Leest ligt sinds 2023 in gebiedstype 0 (betere waterkwaliteit), voorheen lag een groot deel in gebiedstype II. De nieuwe gebiedstypekaarten kan je raadplegen op de website van VLM.

- Landbouwvoertuigen toelaten tangent/tunnel?

Dit is een bevoegdheid van AWV (Agentschap voor Wegen en Verkeer). AWV ziet op dit moment meer nadelen dan voordelen indien tractoren worden toegelaten.

o Voordelen: De vesten worden voor een stuk ontlast.

o Nadelen:

Het statuut van autoweg moet aangepast worden.

De hoogte van de lading kan mogelijk problemen opleveren.

De kans op ongevallen stijgt omdat er plots vervoer is dat behoorlijk trager kan rijden (én men verwacht niet meteen een tractor in de tunnel).

o Andere bedenkingen:

Wat met de type lading en daaraan gerelateerde brandgroottes? Is de tunnelventilatie daarop voorzien?

Persoonlijke ontheffing lijkt niet zomaar mogelijk.

Enkel tractoren toelaten tijdens bepaalde uren betekent nog een bordje erbij, weer iets extra voor de weggebruiker om aandacht aan te besteden,...

Volgens de raad is de hoogte van de lading geen probleem. Er geldt bovendien ook een snelheidsbeperking van 50 km/u. De raad stelt voor om na te vragen bij AWV wat het alternatief is voor landbouwvoertuigen.

AGENDAPUNTEN VOLGENDE VERGADERING

- Windmolens?

- Landbouwenquête: Opmaak van een vragenlijst in samenwerking met de raad om de visie van de landbouwers te kennen en om een beleidsondersteunend document aan het BRM toe te voegen.

Open landbouwraden:

- 23 maart: Water voor landbouw

- 6 juni: Bezoek aan de voedselhub

Schepen Arthur Orlans doet een warme oproep aan de landbouwers om deel te nemen aan de wekelijkse markt in Leest, die binnenkort van start gaat! Een boerenmarkt brengt landbouwers en burgers dicht bij elkaar.

De korte keten is niet voor iedere landbouwer weggelegd. Belangrijk is dat op de markt diverse producten kunnen aangeboden worden. Dat kan ook via een samenwerking tussen verschillende landbouwers.

Contactgegevens: Arthur.Orlans@mechelen.be

De voorzitter bedankt Koen Anciaux voor de vele jaren. De raad wordt afgesloten met een receptie voor het afscheid van Koen Anciaux en verwelcoming van de nieuwe schepen voor landbouw Arthur Orlans.